

VILADECANS. ANATOMIA D'UN EMBLEMA

Cada curs, per arrodonir la descoberta de l'art per part de l'alumnat de 2n de Batxillerat, procuro que un artista plàstic en actiu vingui a fer una xerrada a l'institut o, si pot ser, faig el possible per anar-lo a veure al seu *atelier*: Jordi Prats, Josep Lacomba, Josep Cruañas, Pere Fradera, Pere Casanovas... L'intercanvi d'experiències sempre resulta molt profitós per ambdues parts. Feia anys que volia vincular d'alguna manera l'artista Joan-Pere Viladecans amb l'institut, ja que té l'estudi a 100 metres d'un dels millors restaurants de Canet i del Maresme, La Font, molt proper també a l'Institut. Diverses amistats personals de dins i fora de Canet coneixen l'artista i en tenen obra, fet que hagués pogut facilitar-me'n la presa de contacte, però per una raó o una altra anava posposant l'intent, potser perquè tenia el prejudici que un artista internacional de l'alçada de Joan Pere Viladecans quedava fora del meu abast i quedava, també, molt lluny d'un projecte educatiu amb nois i noies de disset anys.

Un dia, per casualitat, mirant el catàleg d'una galeria de Madrid, amb la finalitat d'estar al dia del mercat de l'art contemporani, vaig veure que oferien litografies antigues d'en Viladecans a molt bon preu. Va resultar que la peça que vaig triar per adquirir estava esgotada. Quan tries una obra, és aquella o cap, no la pots substituir per una altra. Amoïnat per aquest fet vaig decidir trencar la barrera mental que havia interposat a l'artista i hi vaig contactar a través de la seva pàgina web. Què hi podia perdre?

Per sorpresa meva em va contestar molt de pressa i em va citar al seu domicili-taller, perquè li quedava un exemplar de l'obra sol·licitada. Era l'estiu i estava atordit per la calor i per l'emoció. Les escales de casa seva se'm van fer interminables. A la sala d'estar vàrem intercanviar frases de cortesia i em vaig prendre el cafè que em va oferir. Els ulls se me n'anaven cap a la decoració de l'estança i cap als llibres. No soc molt empàtic i ell em va semblar una mica tibet i distant. Després d'una estona va anar a buscar diferents litografies que li quedaven, entre les quals, la que m'havia robat el cor. Va accedir a vendre-me-la al mateix preu que la gent de Madrid. Emportat per l'eufòria del moment, li vaig proposar de fer un petit col·loqui, al febrer o al març, amb els futurs alumnes d'Història d'Art. Per segona vegada em va sorprendre acceptant, tot i que em va confessar que era tímid i que ho passava malament en públic. Per tant, tots dos teníem un repte a resoldre.

Això va portar-me a fer un treball metòdic de lectura i documentació per tal que l'alumnat es familiaritzés amb l'obra i el pensament d'en Viladecans. D'aquesta feina en va sortir un grup ben preparat per acollir l'artista i fer-lo sentir còmode. El guió de la xerrada, amb una selecció d'escrits sobre art i preguntes molt pensades, segur que funcionaria, però em sabia greu no compartir amb la resta d'alumnat de Batxillerat i amb els companys de feina la petita fita que, per casualitat, s'havia aconseguit.

Consultat l'equip directiu, també ho va veure així i em va donar permís per ampliar la xerrada a un segon acte, més institucional, on en Joan Pere Viladecans, a més de parlar d'art, tractaria temes de memòria històrica referits a l'oposició al franquisme, davant dels cent d'alumnes que cursaven Història d'Espanya, ja que en Viladecans va ser partícip de la Tancada de Montserrat (1870), quan 300 intel·lectuals es van reunir al monestir de Montserrat com a protesta per les condempnes a mort als militants d'ETA jutjats en el Procés militar de Burgos. L'acte el va presentar l'alcalde de Canet, Sr. Pere Xirau Espàrrrech.

Quan després del dinar, amb el que vaig voler obsequiar-lo, mentre el portava en cotxe cap a Barcelona, un plujós 19 de març, li vaig demanar si ens faria l'emblema de l'institut, el logo, l'estendard. Era una idea que havia anat quallant amb l'equip directiu que s'hi va mostrar entusiasmada, ja que suposava una gran oportunitat per socialitzar l'art contemporani i per a distingir l'institut de Canet. En Viladecans només s'ho va pensar cinc segons i em va dir que sí. Per a l'institut, que aconseguíssim que vingués un pintor internacional de l'era post-Tàpies, guanyador del Premi Nacional de Cultura, la Creu de Sant Jordi, la Legió d'Honor, etcètera, era un èxit important, però encara ho era més aconseguir que fes l'emblema de l'institut. Si en desconeixeu l'obra podeu informar-vos de la seva trajectòria i projecció al web:

<https://www.joanperviladecans.com/>

La nostra intenció a l'hora de plantejar-li que fes el logo de l'institut era, repeteixo, vincular l'art contemporani a l'institut, al jovent i, en general, a la gent de Canet. No sé si s'ha fet mai a Secundària, però pensem que és una idea que es podria estendre a altres artistes i instituts. Com una mena d'apadrinament que faci valdre l'art català contemporani i que sigui un exemple més de la nostra capacitat de diferenciar-nos, per a bé i per a mal, d'altres territoris educatius. Si la Caixa ho va fer amb Miró i les etiquetes de diferents cellers ho fan amb els vins, per què no els instituts? Fins als 2.200 instituts i escaig que hi ha a Catalunya hi ha prou marge per aconseguir que l'espurna de Canet s'estengui. Aquesta proposta no és incompatible amb l'organització de tallers amb interacció plàstica entre artistes i alumnes. L'objectiu n'és un altre. L'objectiu, a més de continuar organitzant tallers i xerrades entre artistes i alumnes, és posicionar l'art contemporani en un lloc ben públic i alhora institucional.

La qüestió és que el Sr. Viladecans s'hi va avenir. I això que ha fet no acaba aquí. Amb les tres proves que ha realitzat per fer el logo ens ha deixat enriquir l'Agenda Escolar del curs 25-26, a la qual hem afegit les seves reflexions sobre el món de l'art, publicades quinzenalment, des de fa anys, a La Vanguardia... I també s'ha publicat un Note book, amb les 4 làmines, com a futur regal institucional de l'institut.

Suposo que tothom copsa la magnitud de l'acte de generositat i de compromís social que ha fet el Sr. Viladecans, un més de tants, com ho demostren els seus més de seixanta anys de cartellisme:

https://www.mhcat.cat/exposicions/exposicions_realitzades/viladecans_cartells

Penseu que en Joan Pere Viladecans forma part de la col·lecció permanent del museu d'art contemporani de Can Framis, de la fundació Vila Casas, el vertader museu d'art contemporani de Catalunya i no el MACBA, com saben tots els especialistes. Allà hi té una sala monogràfica, jo les anomeno capelles. Can Framis és l'autèntica catedral de l'art contemporani català, la continuació cronològica i conceptual del MNAC.

<https://www.fundaciovilacasas.com/ca/exposicio-permanent>

Apropar l'alta cultura al jovent, per mitjà d'una empremta permanent a la ciutat i a Catalunya, com ho serà el logo de l'institut, és una fita cultural comparable a un gol de Lamine Yamal. Llàstima que la nostra societat no està tan alfabetitzada en arts i en música com ho està en esports, no obstant això, els museus d'art de tot el món, inclosos els nostres, estan plens de gent. I cada vegada se n'obren de nous a les ciutats que volen potenciar un turisme de qualitat (com per exemple Màlaga). Això que us comento ja passava, si em permeteu la broma, a Roma. La classe dirigent consumia obres gregues de tota mena: poesia, teatre, escultura, mosaics, etc., però la majoria de la població anava a veure curses de cavalls o combats de gladiadors.

Com a contrapartida, i sense que en Joan Pere Viladecans n'estigués massa al cas, varem organitzar un acte públic el dia 8 de setembre a l'institut, dia de festa Major a Canet, per donar solemnitat a la donació cultural, de fet un regal, de les 4 làmines signades. Ara ja fa dies que estan emmarcades i ben visibles dins de la Secretaria del centre a la vista de tothom

que entri a l'institut. L'Ajuntament i les Conselleries de Cultura i Educació van participar en la cerimònia d'entrega. Un esdeveniment que és una gota d'aigua fresca en el desert, potser sí, però pensem que per poc que se'l prenguin seriosament en veuran la importància i el potencial. Cap mitjà nacional se'n va fer ressò. Sembla que les notícies culturals no interessin prou. En qualsevol cas, una acció cultural d'aquest tipus comportarà una gran difusió d'en Joan Pere Viladecans i de l'art contemporani, elitista per definició, entre el jovent i la gent de Canet, la qual cosa ja és prou interessant. Gràcies per la vostra atenció.

Salut i cultura

Jordi Masachs, Història de l'Art. Dep. Socials.
Institut Domènech i Montaner, Canet de Mar.

Interpretació del logo

El nou emblema, creat i cedit per l'artista **Joan Pere Viladecans**, és un disseny contemporani que combina un fort impacte visual amb una gran potència conceptual expressada a través de símbols universals, però propers, que sintetitzen el projecte educatiu del centre:

La **fletxa blanca** ascendent, dins del **rellotge de sorra** que marca el pas del temps, simbolitza el progrés educatiu i el creixement personal de l'alumnat durant les dues etapes de secundària: l'ESO i

el Batxillerat, les dues parts del rellotge. La puresa expressada pel **blanc** del camí del coneixement i de la mirada crítica, expressada per **l'ull obert**, assenyalen una trajectòria ascendent (fletxa) que no té aturador i que apunta a **l'infinit**, marcat per la “i”, que està fora de la figura.

A la base, **l'onada** fa referència al lligam de l'Institut amb Canet, el Maresme i el Mediterrani, el nostre entorn geogràfic, natural i cultural. També simbolitza un procés educatiu viu i dinàmic, perquè la base flueix damunt l'element líquid.

El **color blau** transmet la serenor, la tranquil·litat i la profunditat o densitat de la feina educativa del professorat que, dia a dia, acompanya l'alumnat en el seu camí de descoberta.

El **nom de l'institut**, manuscrit amb la **cal·ligrafia personal d'en Joan Pere Viladecans**, contrasta amb la geometria i la contundència de la figura central, la humanitza i la identifica amb el modernisme, tan present al municipi. També mostra el vincle personal de l'artista amb l'esdevenir del jovent.

Com podeu observar és un emblema molt especial i modern que ens representa molt bé. Ara només cal que us inspire i que en feu difusió.

Jordi Masachs, Història de l'Art. Dep. Socials.
Institut Domènech i Montaner, Canet de Mar.